

37¹Jákób is azon a földön lakott, ahol apja jövevény volt: Kánaán földjén. ²Ez Jákób nemzetségének a története: Amikor József tizenhét éves lett, testvéreivel együtt a nyáját legeltette, és ő volt a bojtár Bilhának és Zilpának, apja feleségeinek a fiai mellett. József rossz híreket hordott róluk az apjuknak. ³De Izráel Józsefet minden fiánál jobban szerette, mert öregkorában született fia volt, s ezért tarka ruhát csináltatott neki. ⁴Amikor testvérei látták, hogy apjuk jobban szereti őt minden testvérénél, úgy meggyűlöltek, hogy egy jó szót sem tudtak hozzá szólni. ⁵Egyszer József álmot álmodott, elmondta testvéreinek, és emiatt még jobban meggyűlöltek. ⁶Ezt mondta nekik: Hallgassátok csak meg azt az álmot, amelyet álmodtam! ⁷Éppen kévét kötöttünk a mezőn. Az én kévém fölkel, és állva is maradt, a ti kévéitek pedig körülállták, és leborultak az én kévém előtt. ⁸Testvérei azt mondták neki: Talán király akarsz lenni fölöttünk? Vagy uralkodni akarsz rajtunk? És még jobban meggyűlöltek az álmaiért és beszédéért. ⁹Egy másik álmot is álmodott, és azt is elbeszélte testvéreinek. Ezt mondta: Már megint álmodtam valamit. Egyszer csak leborult előttem a nap, a hold és tizenegy csillag. ¹⁰Amikor ezt apjának és testvéreinek elbeszélte, az apja megdorgálta, és ezt mondta neki: Micsoda álmot álmodtál? Talán bizony járuljunk eléd, anyáddal és testvéreiddel együtt, hogy földre boruljunk előtted?! ¹¹Ezért féltékenykedni kezdtek rá a testvérei. Apja pedig megjegyezte ezt a dolgot.

Józsefet eladják testvérei

¹²Egyszer a testvérek elmentek Sikembe apjuk nyáját legeltetni. ¹³Izráel ezt mondta Józsefnek: Testvéreid Sikemben legeltetnek. Gyere csak, elküldelek hozzájuk! József azt mondta neki: Kész vagyok rá. ¹⁴Apja azt mondta neki: Menj és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid és a nyáj. Azután számolj be nekem! Elküldte tehát Hebrón völgyéből, és ő elment Sikembe. ¹⁵Amikor a mezőn bolyongott, találkozott egy emberrel, aki megkérdezte tőle: Mit keresel? ¹⁶József azt felelte: Testvéreimet keresem. Mondd meg nekem, hol legeltetnek? ¹⁷Az az ember így felelt: Elmentek innen, és hallottam is, amikor ezt mondták: Menjünk Dótánba! Elment tehát József a testvérei után, és megtalálta őket Dótánban. ¹⁸Amikor távolról meglátták, még mielőtt a közelükbe ért, összebeszéltek, hogy megölik. ¹⁹Ezt mondták egymásnak: Nézzétek, ott jön az álomlátó! ²⁰Gyertek, öljük meg, dobjuk bele egy kútba, és mondjuk azt, hogy vadállat ette meg. Majd meglátjuk, mi lesz az álmaiból! ²¹Amikor ezt Rúben meghallotta, meg akarta menteni a kezükből, és ezt mondta: Ne üssük agyon! ²²Majd ezt mondta nekik Rúben: Ne ontsatok vért! Dobjátok bele ebbe a kútba itt a pusztában, de kezet ne emeljetek rá! Így akarta megmenteni a kezükből és visszajuttatni apjához. ²³Amikor odaért József a testvéreihez, lehúzták róla a ruháját, a tarka ruhát. ²⁴Azután fogták, és beledobták a kútba. A kút üres volt, nem volt benne víz. ²⁵Ezután leültek enni. Föltekintve, látták, hogy éppen egy izmaeli karaván közeledik Gileád felől. Tevéik gyógyfüvel, balsammal és mirhával voltak megrakva, amit Egyiptomba szállítottak. ²⁶Ekkor azt mondta Júda a testvéreinek: Mi haszna, ha megöljük testvérünket, és elföldeljük a vérét? ²⁷Gyertek, adjuk el az izmaelieknek, ne emeljünk rá kezet, hiszen a mi testünk és vérünk ő! A testvérei pedig hallgattak rá. ²⁸Közben azonban midjáni kereskedők mentek arra, fölhúzták Józsefet a kútból, és eladták Józsefet az izmaelieknek húsz ezüstért. Azok pedig elvitték Józsefet Egyiptomba. ²⁹Amikor Rúben visszatért a kúthoz, József már nem volt a kútban. Akkor megszagatta a ruháját, ³⁰visszatért testvéreihez, és azt mondta: Nincs meg a gyerek! Jaj nekem! Hova legyek? ³¹Akkor fogták József ruháját, levágtak egy kecskebakot, és belemártották a ruhát a vérébe. ³²Azután elküldték a tarka ruhát, elvitették apjukhoz, ezzel az üzenettel: Ezt találtuk. Nézd meg jól: a fiad ruhája ez, vagy sem? ³³Ő felismerte, és azt mondta: Az én fiam ruhája ez! Vadállat ette meg, biztosan széttépte Józsefet! ³⁴És megszagatta Jákób a felsőruháját, zsákruhát tekert a derekára, és sokáig gyászolta a fiát. ³⁵Fiai és leányai mind vigasztalni igyekeztek, de nem akart vigasztalódni, hanem ezt mondta: Gyászolva megyek el fiamhoz a halottak hazájába. Így siratgatta őt az apja. ³⁶A midjániak pedig eladták Józsefet Egyiptomban Potifárnak, a fáraó főemberének, a testőrök parancsnokának.

39¹Amikor Józsefet Egyiptomba vitték, megvásárolta őt az izmaeliectől, akik odavitték, egy egyiptomi ember: Potifár, a fáraó főembere, a testőrök parancsnoka. ²De az ÚR Józseffel volt, ezért szerencsés ember lett, és egyiptomi urának a házában élt. ³Látta az ura, hogy vele van az ÚR, és mindazt eredményessé teszi az ÚR, amihez hozzáfog. ⁴Megnyerte József a jóindulatát, és a háziszolgája lett. Azután háza felügyelőjévé tette, és rábízta egész vagyonát. ⁵Attól fogva, hogy házában és egész vagyonának a felügyelőjévé tette, megáldotta az ÚR az egyiptomi ember házában Józsefért, és az ÚR áldása volt egész vagyonán, ami a házban és a mezőn volt. ⁶Ezért József bízta egész vagyonát, és semmire sem volt gondja mellette, legfeljebb csak arra, hogy megegye az ételt. - Józsefnek szép termete és szép arca volt. ⁷Ezek után az történt, hogy József szeméretet vetett urának a felesége, és ezt mondta: Hálj velem! ⁸Ő azonban vonakodott, és azt felelte ura feleségének: Nézd, az én uramnak semmi gondja sincs mellettem háza dolgaira, és rám bízta egész vagyonát. ⁹Senki sem nagyobb nálam ebben a házban. Semmit sem tiltott el tőlem, csak téged, mivel te a felesége vagy. Hogyan követhetném el ezt a nagy gonosztságot, vétkezve az Isten ellen?! ¹⁰Bár az asszony nap mint nap ezt mondogatta Józsefnek, ő mégsem hallgatott rá, hogy mellé feküdjék, és vele legyen. ¹¹Egy napon az történt, hogy bement József a házba a munkáját végezni, és a háznép közül senki sem volt a házban. ¹²Ekkor megragadta őt az asszony a ruhájánál fogva, és azt mondta: Hálj velem! Ő azonban otthagya ruháját az asszony kezében, futásnak eredt, és kiszaladt. ¹³Amikor az asszony látta, hogy kezében hagyta a ruháját, és kifutott, ¹⁴összehívta háza népét, és ezt mondta nekik: Nézzétek, egy héber embert hozott hozzánk, és az csúffá tesz bennünket. Bejött hozzám, hogy velem háljon, de én hangosan kiáltottam. ¹⁵Amikor meghallotta, hogy hangosan kiáltozni kezdek, nálam hagyta a ruháját, futásnak eredt, és kiszaladt. ¹⁶Az asszony magánál tartotta József ruháját, míg az ura háza nem jött. ¹⁷Akkor így beszélte el neki a dolgokat: Bejött hozzám a héber szolga, akit idehoztál hozzánk, hogy csúffá tegyen engem. ¹⁸De amikor hangosan kiáltozni kezdtem, nálam hagyta a ruháját, és kifutott. ¹⁹Amikor az ura meghallotta feleségének a szavait, amelyeket neki mondott: Ilyen dolgokat tett velem a szolgád! - akkor haragra gerjedt. ²⁰Fogta Józsefet az ura, és abba a börtönbe vetette, ahol a király foglyait tartották fogva; ott volt börtönben. ²¹De az ÚR Józseffel volt, hűségessé maradt hozzá, és kedveltté tette a börtönparancsnok előtt. ²²A börtönparancsnok József bízta mindazokat a foglyokat, akik a börtönben voltak, és ő dolgoztatta mindazokat, akik ott dolgoztak. ²³A börtönparancsnoknak nem kellett törődnie semmivel, ami rá volt bízva, mert az ÚR Józseffel volt, és eredményessé tette az ÚR, amihez hozzáfogott.

József álmokat fejt meg a börtönben

40¹Ezek után történt, hogy az egyiptomi király pohárnoka és sütőmestere vétkezett uruk, az egyiptomi király ellen. ²Megharagudott azért a fáraó a két főemberre, a főpohárnokra és a főszütőmesterre. ³Őrizetbe vétette őket a testőrparancsnok házában, abban a börtönben, ahol Józsefet fogva tartották. ⁴A testőrparancsnok Józsefet rendelte melléjük, hogy szolgálja ki őket. Jó ideig maradtak őrizetben. ⁵Egyszer álmot álmodtak mindketten, az egyiptomi király pohárnoka és sütőmestere, akiket a börtönben fogva tartottak. Mindegyiknek az álma ugyanazon az éjszakán volt, és mindegyik álomnak megvolt a maga jelentése. ⁶Amikor reggel bement hozzájuk József, látta rajtuk, hogy izgatottak. ⁷Megkérdezte a fáraó főembereit, akik vele voltak őrizetben ura házában: Miért olyan szomorú ma az arcotok? ⁸Ők azt felelték neki: Álmodtunk, de nincs, aki megfejtse. József ezt mondta nekik: Istennél van a megfejtés. Beszéljétek csak el nekem! ⁹A főpohárnok elbeszélte az álmot Józsefnek, és ezt mondta neki: Álomban egy szőlőtő volt előttem. ¹⁰A szőlőtőn három vessző volt.

Alighogy kihajtott, már ki is virágzott, és fürtjein megértek a szemek. ¹¹Kezemben volt a fáraó pohara. Fogtam a szőlőszemeket, belefacsartam a fáraó poharába, és a poharat a fáraó kezébe adtam. ¹²József ezt mondta neki: A megfejtés a következő: A három vessző három nap. ¹³Három nap múlva fölemel téged a fáraó, visszahelyez a hivatalodba, és te adod a poharat a fáraó kezébe a régi rend szerint, amikor a pohárnoka voltál. ¹⁴De ne feledkezz meg rólam, amikor jó dolgod lesz, és légy hozzám hűséges: említs meg engem a fáraónak, és vitess ki ebből a házból! ¹⁵Mert galádul raboltak el engem a héberék földjéről, és itt sem csináltam semmi rosszat, mégis tömlöcbe vetettek. ¹⁶Amikor a főszűtmester látta, hogy milyen jó a megfejtés, ezt mondta Józsefnek: Nekem meg álmomban három kosár kalács volt a fejemen. ¹⁷A felső kosárban mindenféle sütemény volt, ami a fáraónak készült, és a madarak ették azokat a fejemen levő kosárból. ¹⁸József ezt mondta válaszában: A megfejtés a következő: A három kosár három nap. ¹⁹Három nap múlva fölemel téged a fáraó, de fára akasztat, és madarak eszik le a húsozat. ²⁰Harmadnap születésnapja volt a fáraónak, lakomát rendezett minden szolgájának, és fölemelte a főpohárnokot és a főszűtmestert szolgálai jelenlétében: ²¹a főpohárnokot visszahelyezte pohárnoki tisztségébe, és ő adhatta a poharat a fáraó kezébe, ²²a főszűtmestert pedig felakasztatta, ahogyan az álmukat megfejtette József. ²³De a főpohárnok nem gondolt Józsefre, megfedkezett róla.

József megfejti a fáraó álmait

41 ¹Két esztendő múlva történt, hogy a fáraó ezt álmodta: Ott állt a Nílus mellett. ²A Nílusból hét szép és kövér tehén jött ki, és legelt a sás között. ³De hét másik tehén is jött ki utánuk a Nílusból, amelyek rútak és soványak voltak, és odaálltak a többi tehén mellé a Nílus partján. ⁴A rút és sovány tehenek megették a hét szép és kövér tehenet. Ekkor fölébredt a fáraó. ⁵Ismét elaludt, és másodszor ezt álmodta: Hét kövér és szép kalász nőtt egy száron. ⁶De hét sovány és a keleti szélről kiaszott kalász is sarjadt utánuk. ⁷A sovány kalászok elnyelték a hét kövér és telt kalászt. Ekkor fölébredt a fáraó, és rájött, hogy álmodott. ⁸Reggel azonban nyugtalanzkodni kezdett, ezért összehívatta Egyiptom minden jóvendőmondóját és minden bölcsét, és elbeszélte nekik a fáraó az álmát. De senki sem tudta megfejteni a fáraónak. ⁹Ekkor a főpohárnok így szólt a fáraóhoz: Be kell ma vallanom, hogy vétkes vagyok. ¹⁰Amikor a fáraó megharagudott szolgálaira, és őrizetbe vétetett engem és a főszűtmestert a testőrparancsnok házában, ¹¹álmodtunk ugyanazon az éjszakán, én is meg ő is. Mindegyik álomnak, amit álmodtunk, megvolt a maga jelentése. ¹²Volt ott velünk egy héber ifjú, a testőrparancsnok szolgája. Elbeszélte nekik álmunkat, és ő megfejtette. Mindegyikünk álmát jól fejtette meg, ¹³mert úgy lett, ahogyan megfejtette nekünk: engem visszahelyeztek hivatalomba, amazz pedig fölakasztották. ¹⁴Akkor a fáraó hívatta Józsefet, és sietve kihozták a tömlöcből. Ő megborotválkozott, ruhát váltott, és bement a fáraóhoz. ¹⁵A fáraó ezt mondta Józsefnek: Álmodtam, de senki sem tudja megfejteni. Rólad azt hallottam, hogy ha meghalod az álmodot, meg tudod fejteni. ¹⁶József így felelt a fáraónak: Nem én, hanem Isten ad választ a fáraó javára. ¹⁷A fáraó így szólt Józsefhez: Álmomban a Nílus partján álltam. ¹⁸A Nílusból hét kövér és szép tehén jött ki, és legelt a sás között. ¹⁹De hét másik tehén is kijött utánuk, amelyek nagyon hitványak, rútak és soványak voltak. Egész Egyiptom földjén nem láttam hozzájuk fogható rútakat. ²⁰A sovány és rút tehenek megették az előbbi hét kövér tehenet. ²¹Bár a gyomrukba kerültek, nem lehetett észrevenni, hogy a gyomrukba kerültek, mert a külsejük ugyanolyan rút volt, mint azelőtt. Akkor fölébredtem. ²²Azután azt láttam álmomban, hogy hét telt és szép kalász nőtt egy száron. ²³De hét száraz, sovány és a keleti szélben kiaszott kalász is sarjadt utánuk. ²⁴A sovány kalászok elnyelték a hét szép kalászt. Elmondtam ezt a jóvendőmondóknak, de senki sem tudta megfejteni. ²⁵Ekkor József így szólt a fáraóhoz: A fáraó két álma egy és ugyanaz. Azt jelentette ki Isten a fáraónak, hogy mit fog cselekedni. ²⁶A hét szép tehén hét esztendő. A hét szép kalász is hét esztendő. Az álom egy és ugyanaz. ²⁷A hét sovány és rút tehén, amelyek utánuk jöttek ki, szintén hét esztendő. A hét üres, a keleti szélről kiaszott kalász az éhség hét esztendeje lesz. ²⁸Erről mondtam a fáraónak, hogy Isten megmutatta a fáraónak, mit fog cselekedni. ²⁹Hét esztendő jön, amikor nagy bőség lesz Egyiptom egész földjén. ³⁰De az éhínség hét esztendeje következik utánuk, amikor minden bőséget elfelejtenek Egyiptom földjén, és éhínség fogja emészteni az országot. ³¹Nem is fogják tudni,

hogy bőség volt az országban, az utána következő éhínség miatt, olyan súlyos lesz az. ³²Azért ismétlődött meg kétszer is a fáraó álma, mert Isten elhatározta ezt, és hamarosan véghez is viszi az Isten. ³³Most azért szemeljen ki a fáraó egy értelmes és bölcs embert, és állítsa azt Egyiptom élére. ³⁴Ezt tegye a fáraó: rendeljen az ország fölé felügyelőket, és szedessen ötödöt Egyiptom országában a bőség hét esztendejében. ³⁵Gyűjtsenek össze minden élelmet a következő jó esztendőkből, halmozzák föl a gabonát, és a fáraó felügyelete alatt őrizték az élelmet a városokban. ³⁶Mert ez az élelem lesz az ország tartaléka az éhínség hét esztendejében, amely majd eljön Egyiptomra, és akkor nem pusztul el az ország az éhínség idején.

József Egyiptom felügyelője lesz

³⁷Tetszett ez a beszéd a fáraónak és minden szolgájának. ³⁸A fáraó ezt mondta szolgáinak: Találhatunk-e ehhez hasonló embert, akiben isteni lélek van? ³⁹Józsefnek pedig ezt mondta a fáraó: Miután Isten mindezt neked adta tudtul, nincs hozzád hasonló értelmes és bölcs ember. ⁴⁰Te leszel házam gondviselője, és egész népem a te szavadnak engedelmeskedik. Csak a trón tesz engem nagyobbá nálad. ⁴¹Azután ezt mondta a fáraó Józsefnek: Nézd, én téged egész Egyiptom felügyelőjévé teszek! ⁴²És levette a fáraó a pecsétgyűrűt a kezéről, és József kezére tette, gyolcsruhába öltöztette, és aranyláncot tett a nyakába. ⁴³Majd körülhordoztatta második kocsiján, és így kiáltottak előtte: Térdre! Így tette őt egész Egyiptom felügyelőjévé. ⁴⁴És ezt mondta a fáraó Józsefnek: Én vagyok a fáraó, de nélküled még a kezét vagy lábát sem mozdíthatja senki egész Egyiptomban! ⁴⁵Ezután elnevezte a fáraó Józsefet Cáfénat-Panéahnak, és hozzáadta feleségül Ászenatot, Pótiferának, Őn papjának a leányát. Így lett József egész Egyiptom felügyelője. ⁴⁶József harmincesztendő volt, amikor ott állt Egyiptom királya, a fáraó előtt. Azután kiment József a fáraó elől, és bejárta egész Egyiptomot. ⁴⁷A bőség hét esztendeje alatt gazdagon termett a föld. ⁴⁸József összegyűjtött a hét esztendő alatt minden élelmet, ami csak volt Egyiptomban, és a városokban helyezte el az élelmet: minden városban a körülötte levő mező élelmét helyezte el. ⁴⁹József így annyi gabonát halmozott föl, mint a tenger homokja, olyan sokat, hogy végül már nem is vették számba, mert száma sem volt. ⁵⁰Józsefnek két fia született, mielőtt eljött az éhínség esztendeje. Ászenat, Pótiferának, Őn papjának a leánya szülte őket. ⁵¹Elsőszülöttjét Manassénak nevezte el József, mert ezt mondta: Elfeledtette velem Isten minden gyötrelmemet és atyámnak egész házát. ⁵²A másodikat pedig Efraimnak nevezte el, mert ezt mondta: Megszaporított engem Isten nyomorúságom földjén. ⁵³Azután eltelt a bőség hét esztendeje Egyiptomban, ⁵⁴és megkezdődött az éhínség hét esztendeje, ahogyan megmondta József. Éhínség lett minden országban, de egész Egyiptomban volt kenyér. ⁵⁵Azután éhezni kezdtek Egyiptomban is mindenütt, és a nép kenyérért kiáltott a fáraóhoz. Ekkor a fáraó ezt mondta az egyiptomiaknak: Menjetek Józsefhez, és tegyétek azt, amit mond nektek! ⁵⁶Amikor az éhínség kiterjedt az egész országra, József megnyitotta az összes magtárakat, és árulta a gabonát az egyiptomiaknak, mert súlyos volt az éhínség Egyiptomban. ⁵⁷És az egész földről Egyiptomba mentek Józsefhez gabonát vásárolni, mert súlyos volt az éhínség az egész földön.